

SPIRITUALITEIT IN LEVEN & OPVOEDING

september - oktober 2010 | prijs: € 4,50

BEWUST ZIJN magazine

11

CIRCUSTHEATER
NICOLE & MARTIN

'Kunst is mensen zo aanraken dat ze in hun hart kunnen kijken'

Kabbala-minnaar Geert Kimpen over
DE KNIPOOG VAN GOD

Beatrijs Smulders:
'IEDEREEN KRIJGT TE
MAKEN MET BESTAANSPIJN'

THEMA
passie

Alex de Bokx heeft 10 pleegkinderen:

'IK PLEASE NIET, NOOIT. IK HEB WEL GRAAG ZORG VOOR ANDEREN'

KATERN KUNST

49

Nicole & Martin

Waar halen ze hun inspiratie vandaan, deze twee sprookjeskunstenaars uit Zwitserland? Al tien jaar verwonderen kinderen en volwassenen zich bij hun circustheatervoorstellingen die ze door heel Europa opvoeren; omdat ze zo toverachtig mooi zijn.

HET CIRCUSTHEATER VAN
Nicole & Martin

KATERN
KUNST

Verder: Keerpunt - Janosh - Pop&Spirit - cd- en boekbespreking

circustheater

Ik ben ervan overtuigd dat het ons hierdoor al tien jaar lukt om hiervan te bestaan. Stel je voor dat iemand tegen ons zou zeggen: 'Jullie krijgen een mooi salaris, maar dan moeten jullie het wel doen zoals ik wil. Dit spelen en dát, daar en daar, voor dat publiek in die zaal... Dan verkoop je je ziel aan de duivel.'

Trekken jullie van het begin af aan rond?

'Vanaf onze allereerste voorstelling reizen we met onze tent en woonwagen door Europa. Voor ons is onafhankelijkheid heel belangrijk, al hebben we natuurlijk altijd hulp nodig. Een aantal zaken laten we inmiddels aan anderen over, zoals dat op dit moment in de tent de hele belichting veranderd wordt, omdat er morgen een ander sprookje gespeeld gaat worden. Vroeger deed ik alles zelf. Dat ik heel veel nog steeds eigenhandig doe, heeft zeker te maken met dat wij het hoe, wat en waarom willen bepalen. We zijn dus onafhankelijk van organisatoren, theaters of pensions. De ruimte waarin we spelen is altijd hetzelfde: de tent, een lege witte ruimte zoals wij het graag zien. Net als onze woonwagen, waar we onze keuken en ons eigen bed in hebben. We gaan niet op tournee en dan weer naar huis, we zijn altijd thuis. In de winter trekken we ons terug in Tessin. Dan gaan de medewerkers ook weg. Het is goed om een poosje niet op te treden. In de zomer zijn we altijd zo... openbaar. In het begin hebben we geprobeerd door te werken. Je denkt dat je goed getraind bent en dat het moet kunnen, maar het ging boven onze krachten. Dus nu is duidelijk dat we vier maanden pauze nemen. Verder loopt alles door: de organisatie, de administratie, het onderhoud van de wagens en de tent. En we oefenen uiteraard dagelijks.'

Dat is ook de tijd om iets nieuws voor te bereiden en de voorstellingen in al die talen te leren?

'We spelen drie sprookjes en met het vierde zijn we al een jaar of vijf bezig. Dat komt ook door de zwangerschappen van Nicole, daardoor hadden we meer onderbrekingen en gaat het langzamer. We hebben het geluk dat we met een aantal talen opgegroeid zijn; Duits, Frans en Italiaans. De andere teksten moeten we doodgewoon uit ons hoofd leren. We zouden veel vaker in bijvoorbeeld het Nederlands moeten optreden, om het écht goed te krijgen. Het ontwikkelt zich wel, maar het is moeilijk, omdat we geen referentie hebben.'

Zijn jullie perfectionistisch?

'Ik weet het niet, misschien. Het is meer dat we weten dat we altijd met verbetering bezig moeten zijn, wil de kwaliteit hetzelfde blijven. >>

Kunst is
mensen zo
aanraken,
dat ze in
hun hart
kunnen
kijken

Het is
goed voor
de ziel om
één soort
energie te
hebben

Maar perfect? *Nobody is perfect*. Altijd weer wordt de voorstelling gefilmd en door ons teruggekeken, vooral met oog op het ritme. Hoe ging het: te langzaam of te snel? Dat is nodig om het gevoel te scholen.'

Waarom kiezen jullie voor sprookjes?

'Omdat ze diepte hebben en niet rechtstreeks, maar door symbolentaal de wezenlijke thema's van het leven en de menselijke ontwikkeling aanspreken. Ze werken zo krachtig! Het draagt ons ook, al weten we niet of we dit altijd blijven doen. Dat kun je nooit weten. Maar tijdens de zwangerschap van onze oudste hebben we ervoor gekozen om voor de vierde keer een sprookje in te studeren: 'Het meisje zonder handen'. Altijd Grimm, volkssprookjes. Geen kunstsprookjes, omdat we dat toch als een interpretatie zien en dat is voor ons minder interessant.'

Wat brengen jullie de wereld?

'Ja, het is belangrijk om daar over na te denken, want wij voeren iets op en daarmee willen we iets zeggen, anders stonden we daar niet. Het heeft te maken met uitdrukkingen als *'art comes from heart'* en *'van Herz zu Herz'*. Wat is kunst? Niet iets materieels; je raakt er iets mee aan. Mensen zijn zo met hun carrière bezig. We willen bewerkstelligen dat ze even pas op de plaats maken en zeggen: Kijk toch eens wat een rijkdom er in ons ligt. Dat is ons idee van kunst. Dat je dat duwtje kunt geven. Mensen keren zich zo snel af als je direct zegt: Kijk eens in je hart...

Als je een sprookje speelt, neemt iedereen precies op wat je nodig heeft. Dat gaat druppelsgewijs. Iemand kan heel gesloten zijn, maar zo'n kunstzinnige voorstelling kan helpen om te ope-

nen, zodat er een zaadje geplant kan worden. En dan gaat het vanzelf verder. Hier draait het om, om het wezenlijke, en niet om hoe geweldig wij zijn. Het gaat om de verwondering voor het verhaal en om de spanning. Daarom doen we het ook in deze stijl, zodat ook heel hardnekkige mensen opengaan, het grote publiek. Je moet niet denken dat we deze theorie van meet af aan hadden, hoor! Het is zo gegroeid. We hadden gewoon zin om 'Van de visser en zijn vrouw' te spelen, waren ook helemaal niet bezig met interpretaties. Doordat we meer ervaring hebben, gaan we zelf de sprookjes steeds beter begrijpen. Alles loopt buitengewoon intuïtief bij ons, ook de keuze van de sprookjes. Terugkijkend zien we hoe alles precies bij elkaar past, hoe het klopt, zonder dat het vooropgezet was.

Er zijn mensen die het andersom doen, en dat klopt dan ook, dat hoort bij ze. Ieder het zijne. Ik denk dat dit is wat wij kunnen geven. Niet omdat we het geven willen, het ligt er gewoon in besloten. Als je helemaal bij jezelf blijft, bij je hart, oorspronkelijk bent, dan is het automatisch zo dat je je niet hoeft bezig te houden met de vrucht van je werk. Ik concentreer me zo goed mogelijk op dat wat ik doe en dan werkt het. Ik zeg niet: Ik wil het zo. Dat gaat hem niet worden, je kunt je wil niet opleggen. Weet je hoeveel reacties wij krijgen van mensen die de voorstelling gezien hebben? Daar worden wij zo door geraakt. Ze beschrijven veel preciezer wat ze zien dan dat wij het zouden kunnen, vanuit welke theorie dan ook. Dat doet ons goed.'

Waar halen jullie je inspiratie vandaan? Mediteren jullie?

'Jaaa, 's morgens en 's avonds. Zonder medi-

tatie hadden we het nooit gered. Ik ben met de vrijeschool en in antroposofische kring opgevoed, maar ik heb dat verder niet verdiept door te lezen, daar ben ik geen type voor. Mijn opvoeding heeft me zeer gevormd, ik kijk er op een positieve manier op terug. Nicole wilde ook naar een Steinerschool, maar dat lukte op de een of andere manier niet. Iedereen zoekt zijn eigen weg in het spirituele, waar je je kracht vandaan haalt, je houvast zoekt. We doen het allemaal op onze eigen manier. Nicole reisde na de Dimitri opleiding naar India en we gingen er samen tijdens onze huwelijksreis heen. We waren een tijdje in de grote ashram van Sai Baba bij Bombay en voelden ons zeer geïnspireerd door wat we daar tegenkwamen. Het heeft ons weer dicht bij ons geloof in Christus gebracht. Sai Baba zegt: 'Iedereen moet zijn geloof verdiepen, maar vergeet alles wat zinloos met betrekking tot je geloof is.' Dat geldt ook voor dichtgeroeste antroposofische maniertjes. Het leven kun je niet vastleggen, want morgen is voorbij wat vandaag was. Die maniertjes moet je opzij schuiven om weer naar de wortels te kunnen kijken. Al het andere heeft geen zin. Of je het nu over oude antroposofische vormen hebt, of dat je devoties (volgelingen, red.) in een Indiase ashram ziet; door beide kun je geïrriteerd raken of er een oordeel over hebben. Maar die mensen doen er niet zo toe. Klamp je niet vast en stop ook met het gemopper dat je ergens tegen bent of iets stom vindt, want in de kern is alles hetzelfde! Vroeger was ik fel anti-kerk, maar dat is verdwenen door mijn ervaringen in India. We merken wel dat het belangrijk is om niet van de ene filosofie naar de andere te hopen. Blijf bij de richting die je gekozen hebt, het is goed voor je ziel om één soort energie te hebben. Ons helpt het. Niet dat we andere inzichten buitensluiten, maar we richten ons op dat ene. Dat is iets heel persoonlijks en daardoor is het ook helemaal niet interessant wie zich waarop richt. Want het is niet zo dat wat voor mij goed is, ook voor jou nodig is.'

Je moet je
helemaal geven

Hoe werkt dat praktisch?

'We vonden er de basis van ons vertrouwen in: dat we konden gaan rondtrekken met het theater. Als het niet de bedoeling zou zijn, zien we het wel. Dat voelen we nog steeds zo. We zijn het volledig eens met elkaar, voelen hetzelfde, kunnen over alles praten. Anders zou het niet gaan. Het helpt ons ook als we moeilijke tijden doormaken. We voelen het als een gemeenschappelijke basis waar we op terug kunnen vallen, zonder woorden eigenlijk.

We hebben geleerd dat er een vuistregel is: eerst komt God, of zo je wilt, je spirituele kracht. Op de tweede plaats je familie, ten derde dat wat je doet: je werk, en op de laatste plaats komt het geld. Dat mag je nooit omkeren.

Wij willen doen wat we voelen, wat ons hart zegt en pas daarna komt het geld. Geld is energie en die energie moet weten waar hij zich op kan richten. Je kunt niet wachten tot het geld komt, het geld komt nooit als het niet weet waar het heen moet.

Tot nu toe is dat altijd zo gegaan bij ons, ook dit jaar. We hebben elf maanden niet gewerkt, elf maanden geen inkomsten gehad, we wisten dat we niet zouden uitkomen. Voor het eerst voelde ik mijn verantwoordelijkheid een beetje drukken. Deze winter plande ik de tour alleen, want Nicole kreeg immers de baby. We hebben nu twee kinderen en een extra medewerker die betaald moet worden. Maar op de een of andere manier maakten we ons niet echt zorgen. Op het allerlaatste moment belde er iemand op: 'Hé, hebben jullie nog geld nodig?' >>

Of zoals onlangs met betrekking tot de voorstelling: de organisator zei: 'Het zit niet vol, is dat erg?' Nee, het is tiptop, het loopt altijd wel los. De hoofdzaak is niet dat het vol is, het moet gewoon móóí zijn! Zo zijn we ook begonnen. We hebben niet gewacht tot we geboekt werden, we gingen náár de mensen. Hebben de tent opgebouwd en gespeeld, gespeeld, gespeeld, voor heel weinig geld. En heel langzaam breidde het zich uit. Eerst met een kleine tent, die werd in de loop van de jaren groter en de tent die we nu nieuw hebben vinden we zo... vorstelijk. Het lijkt wel een kasteel! Misschien moeten we het sprookje waar we ooit mee begonnen nog maar eens goed nalezen, haha! Van de visser en zijn vrouw! We zijn benieuwd hoe het verder gaat... Dat kun je niet plannen, we doen het op ons gevoel. Het is niet anders. Je moet je helemaal geven. En als het niet meer gaat, houden we op en beginnen we een ander bestaan.'

<<

Interview: Simone Thomasse
Fotografie: Nicole et Martin

Impressie van een voorstelling

Simone: 'Ik zag Hans & Grietje. Over de onschuldige kinderen, de stiefmoeder en de vader, de vogels die de broodkruimeltjes opeten en de boze heks. Ten slotte is er de grote verlossing: de rijkdom die Hans en Grietje ten deel valt in de vorm van vrijheid en edelstenen. Nicole & Martin nemen alle rollen op zich en de gedaanteverwisselingen worden met kleine en grote gebaren en doeken voltrokken. Je ziet ze in een vloeiende beweging veranderen van de ouders in de kinderen. Als de heks woedend wordt, groeit ze voor je ogen tot grifzelige proporties. Als vogels maken ze grapjes, buitelen ze in het rond en ze spelen op snoezig kleine gitaren. Schitterende en originele kostuums, kleurig en van beeldschone stoffen, gemaakt door hun vaste ontwerpster Maria Lehman. Beide artiesten bespelen diverse instrumenten en vaak in onmogelijke houdingen. Nicole die ondersteboven dwarsfluit of accordeon speelt, Martin dansend met zijn viool. Adembenemend. Mooie zangstemmen, acrobatiek van de bovenste plank, enkel met behulp van de eigen lichaamskracht. Ze hebben het vermogen hun jonge publiek op een vriendelijke manier te betrekken bij het spel; wie beleeft hier meer plezier aan: de kinderen of hun ouders? Woorden schieten tekort. Mijn hart was in elk geval diep geroerd.'

*'Toen waren er geen zorgen meer, en ze leefden nog lang en gelukkig, en het sprookje is voorbij, met de klanken van dit lied.
Leuk was het met jullie samen, jullie waren moedig en sterk,
De heks verbrandde in de vlammen, dat was heel goed werk.
Joepie, hopsasa, we hebben haar verbrand.
Het goede heeft alweer gewonnen, tralalala.'*

